

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

NGUYỄN THỊ KIM HOA

**TƯ TƯỞNG CHÍNH TRỊ HỒ CHÍ MINH VỚI VIỆC HÌNH
THÀNH NHÀ NƯỚC VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HOÀ**

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ CHÍNH TRỊ HỌC

Chuyên ngành: Chính trị học

Mã số : 9310201

HÀ NỘI - 2026

**Công trình được hoàn thành
tại Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn
Đại học Quốc gia Hà Nội**

Người hướng dẫn khoa học: **1. GS.TS. Phan Huy Đường**
2. PGS.TS. Phạm Quốc Thành

Phản biện 1: GS.TSKH. Phan Xuân Sơn

Phản biện 2: PGS.TS. Vũ Văn Phúc

Phản biện 3: PGS.TS. Nguyễn Chí Hiếu

Luận án được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án cấp Đại học Quốc gia, họp tại Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Đại học Quốc gia Hà Nội

Vào hồi 8 giờ 30 phút, ngày 17 tháng 7 năm 2026.

Có thể tìm hiểu luận án tại Thư viện Quốc gia
và Trung tâm thông tin - Thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Tôi lựa chọn đề tài luận án “*Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà*” xét trên những lý do chủ yếu sau đây:

Về phương diện lý luận, xuất phát từ giá trị tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh, và khẳng định vai trò quyết định của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh trong việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Nghiên cứu đề tài này giúp luận giải một cách khoa học mối quan hệ giữa tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với quá trình thiết kế, tổ chức và vận hành mô hình nhà nước dân chủ nhân dân đầu tiên ở Việt Nam; qua đó, khẳng định vai trò của tư tưởng chính trị trong thực tiễn kiến tạo thể chế và xây dựng nhà nước, đồng thời giúp nhận diện đầy đủ cơ sở tư tưởng – chính trị của nhà nước Việt Nam hiện đại.

Luận án góp phần bổ sung khoảng trống và đáp ứng yêu cầu nghiên cứu chuyên sâu của ngành Chính trị học ở Việt Nam. Thông qua việc phân tích quá trình chuyển hoá từ tư tưởng chính trị sang thực tiễn tổ chức quyền lực nhà nước, luận án đóng góp vào việc nghiên cứu các vấn đề cơ bản của Chính trị học như nguồn gốc quyền lực chính trị, tính chính danh của nhà nước, quan hệ giữa nhà nước và nhân dân, vai trò của lãnh tụ chính trị trong quá trình xây dựng thể chế.

Về phương diện thực tiễn, luận án có ý nghĩa thực tiễn đối với công cuộc xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay. . Nghiên cứu tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh trong việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà sẽ cung cấp những luận cứ khoa học, giúp nhận thức sâu sắc hơn những nguyên tắc nền tảng của nhà nước Việt Nam, từ đó, góp phần hoàn thiện lý

luận về nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và định hướng cho thực tiễn vận hành nhà nước pháp quyền của Việt Nam, cho việc đổi mới tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước.

Bên cạnh đó, luận án góp phần bảo vệ và phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam và Nhà nước Cộng hoà Xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Việc nghiên cứu một cách hệ thống, khách quan và khoa học về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh gắn với sự ra đời của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà còn có ý nghĩa quan trọng trong việc khẳng định giá trị bền vững của tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời cung cấp cơ sở khoa học để đấu tranh, phản bác các luận điệu sai trái, thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

2.1. Mục đích nghiên cứu làm sáng tỏ nội dung của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, từ đó, khẳng định giá trị lý luận và thực tiễn của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh, liên hệ với việc xây dựng Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay.

2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống hoá các công trình nghiên cứu về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, chỉ rõ những vấn đề đã được nghiên cứu, xác định khoảng trống nghiên cứu và những vấn đề được luận án tiếp tục triển khai thực hiện.

- Hệ thống và phân tích những những vấn đề lý luận cơ bản về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

- Phân tích và làm rõ nội dung của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với sự hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

- Đánh giá và khẳng định giá trị tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà,

vận dụng tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh vào việc xây dựng Nhà nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu: Luận án tập trung nghiên cứu nội dung của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh đối với sự hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

Về nội dung: tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh đối với sự hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà thông qua việc xác lập mục tiêu chính trị, đường lối chính trị, xác định lực lượng chính trị và lựa chọn mô hình, thành lập nhà nước.

Về thời gian: Luận án tập trung nghiên cứu trong phạm vi thời gian từ năm 1911 đến năm 1946.

Về không gian: Nghiên cứu tư tưởng chính trị của Hồ Chí Minh trên lãnh thổ Việt Nam.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu của luận án

4.1. Cơ sở lý luận: Luận án được thực hiện trên cơ sở nền tảng lý luận, phương pháp luận của chủ nghĩa Mác – Lênin về Nhà nước, kế thừa có chọn lọc các lý thuyết chính trị học về tư tưởng chính trị, về thủ lĩnh chính trị, về thể chế chính trị và nhà nước pháp quyền.

4.2. Phương pháp nghiên cứu

Luận án nghiên cứu vấn đề theo hệ thống các quan điểm của phép duy vật biện chứng và các phương pháp nghiên cứu khác như Phương pháp logic và lịch sử, Phương pháp phân tích - tổng hợp, Phương pháp phân tích tài liệu và phân tích diễn ngôn chính trị, Phương pháp chuyên gia, Phương pháp so sánh,...

5. Đóng góp mới của luận án

Thứ nhất, luận án góp phần làm sáng tỏ lý luận về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh, về nhà nước dân chủ cộng hoà, vai trò của tư

tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa từ cách tiếp cận chính trị học.

Thứ hai, luận án luận giải những nội dung của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa như xác định mục tiêu chính trị, định hình đường lối chính trị, chủ thể quyền lực chính trị, xác lập các tổ chức, lựa chọn mô hình và thành lập chính quyền nhà nước.

Thứ ba, luận án góp phần đánh giá, khẳng định giá trị của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và giá trị trong việc xây dựng Nhà nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

Luận án góp phần khẳng định vai trò của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh đối với việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, khẳng định cơ sở tư tưởng chính trị của Nhà nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam và bảo vệ, phát triển nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam hiện nay.

Luận án có thể trở thành tài liệu tham khảo trong nghiên cứu và giảng dạy học phần thuộc lĩnh vực, chuyên ngành Chính trị học, Hồ Chí Minh học và khoa học xã hội nhân văn. Bên cạnh đó, kết quả nghiên cứu của luận án sẽ cung cấp những luận chứng, luận cứ khoa học trong xây dựng, hoàn thiện chính sách quản lý của nhà nước.

7. Kết cấu của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục các công trình của tác giả đã công bố có liên quan đến luận án, danh mục tài liệu tham khảo, nội dung luận án được kết cấu 04 chương, 10 tiết.

Chương 1.

Tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài luận án

1.1. Nghiên cứu về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh và Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

1.1.1. Nghiên cứu về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh

1.1.1.1. Nghiên cứu khái quát về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh

Nghiên cứu về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh nói chung, có thể kể đến các công trình như: *Cuốn Học thuyết chính trị Mác – Lênin và tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh* của Nguyễn Duy Gia, *Cuốn Tư tưởng chính trị của C. Mác, Ph. Ăngghen, V.I. Lênin và Hồ Chí Minh* của Lê Minh Quân, *cuốn Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh* của Nguyễn Thế Nghĩa; *Cuốn Tư tưởng chính trị “dân là gốc” trong lịch sử Việt Nam* của Lê Văn Thắng và Nguyễn Văn Tuân; *cuốn Giá trị và sự vận dụng, phát triển tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay* của Trần Thị Minh Tuyết; *công trình Tư tưởng Hồ Chí Minh – từ góc nhìn di sản chính trị* của Đinh Xuân Lý và Trần Phiên, *Công trình Triết lý chính trị Hồ Chí Minh* của Lại Quốc Khánh,...

1.1.1.2. Nghiên cứu nội dung cụ thể trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh

Nghiên cứu về mục tiêu chính trị và đường lối chính trị trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh gồm các công trình như:

Cuốn Tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam của Hoàng Trang, Phạm Ngọc Anh; *Cuốn Hồ Chí Minh với sự nghiệp độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam* của Vũ Đình Hòe, Bùi Đình Phong; *Cuốn Tư tưởng giải phóng dân tộc của Hồ Chí Minh những năm 20 của thế kỷ XX* của Phạm Quốc Thành; *Cuốn Góp phần nghiên cứu tư tưởng độc lập, tự do của Hồ Chí Minh* của Đinh Xuân Lâm, Lê Mậu Hãn; Trần Thị Minh Tuyết với bài “*Từ quyền dân tộc trong Tuyên ngôn độc lập đến*

việc giữ vững độc lập dân tộc trong giai đoạn hiện nay”; Lại Quốc Khánh (2009), *Biện chứng của tư tưởng Hồ Chí Minh về chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*;...

Nghiên cứu về lực lượng chính trị trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh

Về lực lượng chính trị trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh, có một số công trình như: Phạm Hồng Chương, *Tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ*; Nguyễn Phương An với luận án tiến sĩ Chính trị học *Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh về nhân dân và ý nghĩa đối với sự nghiệp đổi mới hiện nay* “Vấn đề Nhà nước thuộc về nhân dân trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Sinh hoạt lý luận* (6); Bùi Đình Phong (2010), “Nhân dân - Một phạm trù văn hoá chính trị Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Tuyên giáo* (3); Trần Quang Nhiếp (2003), “Tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của nhân dân trong sự nghiệp cách mạng”, *Tạp chí Cộng sản* (31),...

Nghiên cứu về Nhà nước trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh có cuốn *Nghiên cứu những tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về Nhà nước và pháp luật* của Nguyễn Ngọc Minh; cuốn *Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhà nước pháp quyền* của Nguyễn Đăng Dung; bài “Tư tưởng Hồ Chí Minh về chế độ dân chủ nhân dân” của Lại Quốc Khánh trên *Tạp chí Triết học*, số 7/2005;... Đánh giá về vai trò của Hồ Chí Minh với sự ra đời của Nhà nước Việt Nam Dân chủ, Lưu Văn Sùng viết “Tư tưởng Hồ Chí Minh về thể chế chính trị” trên *Tạp chí Lịch sử Đảng*, số 10/2013; Vũ Quang Hiến viết “Hồ Chí Minh với cách mạng tháng tám và sự kiến lập nước Việt nam dân chủ cộng hoà” trên *Tạp chí Lịch sử Đảng*, số 310/2016.

Bên cạnh các nghiên cứu trong nước về Hồ Chí Minh, có nhiều nhà nghiên cứu quốc tế đã có những tác phẩm nghiên cứu về cuộc đời và sự nghiệp của Người

1.1.2. Nghiên cứu về Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

1.1.2.1. Nghiên cứu về hình thức Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

Nghiên cứu về thể chế chính trị có Cuốn *Tìm hiểu các nước và các hình thức nhà nước trên thế giới* của Cao Văn Liên; bài “Thể chế chính trị cộng hoà” của Lưu Văn Quảng trên *Tạp chí Khoa học xã hội Việt Nam*, số 10/2015; Bài “Các loại hình thể chế chính trị đương đại và những giá trị tham khảo cho Việt Nam hiện nay” của Lưu Văn Sùng năm 2016; Nguyễn Đăng Dung với *Thể chế chính trị* do NXB Lý luận chính trị xuất bản năm 2004 và *Hình thức của các nhà nước hiện đại* do NXB Đại học Quốc gia Hà Nội xuất bản năm 2019.

Về chế độ dân chủ cộng hoà có bài “Thể chế chính trị và hệ thống chính trị” của Nguyễn Hữu Đồng trên *Tạp chí Khoa học xã hội Việt Nam*, số 10/2016; bài “Vấn đề chế độ dân chủ nhân dân từ góc nhìn triết học” trên *Tạp chí Cộng sản*, số 11/2010 của Lại Quốc Khánh; bài “Chế độ dân chủ cộng hoà và những giá trị cần phát huy trong công cuộc đổi mới ở nước ta hiện nay” của Đỗ Minh Cường trên *Tạp chí Thông tin khoa học xã hội* số 9/2006.

1.1.2.2. Nghiên cứu về quá trình hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

Tác giả đã khảo sát một số công trình liên quan đến chính quyền trước khi Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà ra đời, sự biến đổi chính trị, thay đổi tư duy của lực lượng lãnh đạo về hình thức nhà nước như cuốn *Sự phát triển của tư tưởng ở Việt Nam từ thế kỷ XIX đến Cách mạng Tháng Tám* của Trần Văn Giàu; cuốn *Tư tưởng chính trị Việt Nam 1930-1945*; luận án tiến sĩ Chính trị học “*Sự biến đổi chính trị ở Việt Nam từ 1858 đến 1945*” của Trần Thị Thu Hoài,...

Bên cạnh đó, một số công trình về cơ sở hình thành, mối quan hệ giữa cách mạng tháng Tám với sự hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà như bài “Vấn đề chính quyền cách mạng ở Việt

Nam - Từ Xôviết đến dân chủ cộng hòa” của Mạch Quang Thắng trên *Tạp chí Lịch sử Đảng*, số 9/2020; Vũ Quang Hiến với 2 bài viết “Nhà nước Việt Nam Dân chủ cộng hoà thành tựu của một cuộc cách mạng giải phóng dân tộc điển hình” trên *Tạp chí Quản lý nhà nước* số 8/2009 và “Cách mạng tháng Tám năm 1945 với sự kiến lập nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà” trên *Tạp chí Lịch sử Quân sự*, số 284/2015; bài “Về Chính phủ đầu tiên của nước Việt Nam dân chủ cộng hoà” của Nguyễn Văn Khánh trên *Tạp chí Xưa và nay* số 121/2002; Nguyễn Thị Lan Phương với 2 bài viết “Quá trình xác lập mô hình chính thể cộng hoà dân chủ nhân dân ở Việt Nam” trên *Tạp chí Thông tin khoa học Lý luận chính trị*, số 5/2020 và “Tính dân tộc và tính hiện đại của Nhà nước Việt Nam Dân chủ cộng hoà” trên *Tạp chí Lý luận chính trị*, số 4/2016, “Quá trình hình thành thể chế chính trị dân chủ cộng hoà ở Việt Nam” trên *Tạp chí Khoa học xã hội Việt Nam* năm 2017 của Phạm Quốc Thành.

1.1.3. Nghiên cứu về vai trò của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

Đánh giá về vai trò của Hồ Chí Minh với sự ra đời của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, có thể kể đến một số công trình sau: “Tư tưởng Hồ Chí Minh về thể chế chính trị” trên *Tạp chí Lịch sử Đảng*, 2013, số 10, tr.40-45, tác giả Lưu Văn Sùng; Tác giả Ngô Đăng Tri với bài “Hồ Chí Minh – người sáng lập nền dân chủ cộng hoà Việt Nam” trên *Tạp chí Lịch sử Đảng* 2008, số 8, tr.38-42; Tác giả Vũ Quang Hiến với bài viết “Hồ Chí Minh với cách mạng tháng tám và sự kiến lập nước Việt Nam dân chủ cộng hoà” trên *Tạp chí Lịch sử Đảng*, 2016, số 310, tr.3-9 và “Hồ Chí Minh với quá trình xác định và xây dựng mô hình chính quyền nhà nước Cộng hoà Dân chủ Việt Nam – mấy vấn đề bàn luận” trên *Tạp chí Lịch sử Đảng*, số 9/2013, tr.16-25; “Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng nhà nước Việt Nam

Dân chủ Cộng hòa” của tác giả Trần Đình Huynh và Lê Thị Thanh trên *Tạp chí Cộng sản* số 887 năm 2016, tr.57-62; Bài viết “Tư tưởng Hồ Chí Minh về chế độ dân chủ nhân dân” của tác giả Lại Quốc Khánh trên *Tạp chí Triết học*, số 7, 2005; Bài viết “Sáng tạo của Hồ Chí Minh về mô hình tổ chức Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà và sự vận dụng trong tổ chức quyền lực nhà nước ta hiện nay” của Lê Thị Hằng trên *Tạp chí Tổ chức nhà nước*, 2022, số 4, tr.18-22; Bài viết “Ý chí Hồ Chí Minh trong việc xây dựng nền dân chủ cộng hòa ở Việt Nam qua cuộc Tổng tuyển cử năm 1946” của Nguyễn Thị Lan Phương trên *Tạp chí Lý luận chính trị*, 2020, số 9, tr.31-35; Đỗ Đức Hình “Chủ tịch Hồ Chí Minh và sự ra đời nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa”, *Tạp chí Lịch sử Đảng*, số 1 (182)-2006, tr.19-23

1.2. Đánh giá khái quát nghiên cứu liên quan đến đề tài và những vấn đề luận án cần tiếp tục nghiên cứu

1.2.1. Kết quả các nghiên cứu liên quan đến đề tài

Thứ nhất, các công trình trình bày hệ thống về cơ sở hình thành tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung và tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh nói riêng gồm cơ sở thực tiễn, cơ sở lý luận và nhân tố chủ quan.

Thứ hai, các công trình tập trung nghiên cứu về từng nội dung cụ thể trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh như mục tiêu và con đường chính trị; chủ thể quyền lực;...

Thứ ba, các công trình đã trình bày đóng góp của Hồ Chí Minh trong tiến trình cách mạng Việt Nam.

1.2.2. Những vấn đề đặt ra luận án tập trung nghiên cứu

Dựa trên lý thuyết chung về tư tưởng chính trị, nhà nước dân chủ cộng hòa, luận án hình thành những luận điểm về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

Luận án phân tích nội dung tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà thông qua việc xác lập mục tiêu chính trị, đường lối chính trị, xác định lực lượng chính trị và lựa chọn mô hình, thành lập chính quyền Nhà nước.

Luận án khẳng định giá trị của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh trong việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Từ đó, liên hệ với việc xây dựng và phát triển Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay.

Chương 2. Những vấn đề lý luận cơ bản về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

2.1. Lý luận về tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh

2.1.1. Khái niệm “tư tưởng chính trị”, “tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh”

2.1.1.1. Khái niệm “tư tưởng chính trị”

Tư tưởng chính trị là hệ thống các quan niệm, quan điểm, học thuyết phản ánh thái độ và các mối quan hệ giữa các giai cấp, các dân tộc và quốc gia dân tộc trong quá trình giành, giữ, tổ chức và thực thi quyền lực chính trị, trung tâm là quyền lực nhà nước trong tiến trình lịch sử nhân loại.

2.1.1.2. Khái niệm “tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh”

Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh là hệ thống quan điểm toàn diện và sâu sắc phản ánh mối quan hệ giữa các giai cấp, quốc gia, dân tộc trong việc giành, giữ và thực thi quyền lực chính trị, trung tâm là quyền lực nhà nước, vì lợi ích của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của toàn dân tộc Việt Nam. Đó là hệ thống tri thức nhất quán về mục tiêu chính trị, đường lối chính trị của cách mạng Việt Nam, là tri thức lý luận về Đảng và xây dựng Đảng Cộng sản Việt Nam, về xây dựng nhà nước pháp quyền của nhân dân, do nhân dân, vì nhân

dân; về xây dựng Mặt trận Dân tộc thống nhất nhằm đưa nhân dân lao động lên địa vị là chủ và làm chủ quyền lực chính trị của mình.

2.1.2. Cơ sở hình thành tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh

2.1.2.1. Cơ sở thực tiễn

Thực tiễn thế giới cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

Thứ nhất, chủ nghĩa tư bản ngày càng phát triển, mâu thuẫn giai cấp giữa giai cấp tư sản và giai cấp vô sản ngày càng sâu sắc

Thứ hai, Chủ nghĩa tư bản phát triển sang giai đoạn mới, làm xuất hiện mâu thuẫn dân tộc giữa các nước xâm lược và các nước thuộc địa.

Thứ ba, Cách mạng Tháng Mười Nga thành công cùng với sự ra đời của Quốc tế Cộng sản

Thực tiễn Việt Nam cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX

Về chính trị: Pháp thiết lập một bộ máy chính quyền thống nhất theo hướng “trung ương tập quyền” và thực hiện chính sách “địa phương phân quyền”. Việt Nam tồn tại ba chế độ chính trị khác nhưng chủ thể quyền lực nhà nước thuộc về giai cấp tư sản Pháp.

Về kinh tế xã hội: Xã hội Việt Nam có nhiều biến đổi. Phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa du nhập, tồn tại cùng quan hệ bóc lột phong kiến. Những lực lượng mới hình thành. Sự ra đời của giai cấp công nhân và sự bùng nổ của phong trào công nhân là tiền đề quan trọng để Hồ Chí Minh nhận rõ xu thế cách mạng, từ đó đi theo con đường cách mạng mới.

2.1.2.2. Cơ sở lý luận

Tư tưởng chính trị Việt Nam gồm có Tư tưởng truyền thống của dân tộc như chủ nghĩa yêu nước, đoàn kết, tư tưởng chính trị “dân là gốc” và Tư tưởng chính trị Việt Nam cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX thể hiện sự chuyển biến từ tư tưởng tôn quân quyền sang tư tưởng tôn

dân quyền xác định rõ mục đích chính trị, con đường cách mạng, phương pháp cách mạng,...

Tư tưởng chính trị nhân loại

Với Nho giáo, Hồ Chí Minh tiếp thu trên các khía cạnh: quan niệm về “thế giới đại đồng”, tư tưởng “dân là gốc”,...

Với Phật giáo, Hồ Chí Minh kế thừa và phát triển tư tưởng vị tha, từ bi, bác ái, thương người, không phân biệt đẳng cấp, đề cao lao động,...

Tư tưởng chính trị của Tôn Trung Sơn: những yếu tố tiến bộ về xây dựng nhà nước nhân dân, tiếp thu những cơ sở lý luận để xác định phương hướng giải phóng dân tộc, xây dựng xã hội mới trong quá trình theo con đường xã hội chủ nghĩa.

Tư tưởng chính trị dân chủ tư sản phương Tây, cụ thể về chủ thể quyền lực chính trị, mô hình Nhà nước, cấu trúc, cách thức vận hành bộ máy chính quyền,...

Tinh hoa chính trị Mác - Lênin

Học thuyết Mác – Lênin là cơ sở lý luận quan trọng, quyết định sự biến đổi về chất trong tư tưởng chính trị của Hồ Chí Minh, cung cấp cho Hồ Chí Minh thế giới quan và phương pháp luận Mácxít, giúp tìm ra con đường cứu nước đúng đắn, hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Cụ thể là những quan điểm sau: Về vấn đề độc lập dân tộc; Về đường lối chính trị của đất nước; Về chủ thể quyền lực và vai trò của nhân dân;...

2.1.2.3. Nhân tố chủ quan

Phẩm chất đạo đức và trí tuệ của Hồ Chí Minh

Hồ Chí Minh sớm hình thành tình yêu nước thương dân và ý thức chính trị “đánh đuổi thực dân và giải phóng đồng bào”. Với Người, yêu nước gắn liền với thương dân. Hồ Chí Minh là Người ham học hỏi, nhạy bén với cái mới, có tư duy phê phán độc lập, tự chủ, sáng tạo cùng bản lĩnh chính trị vững vàng.

Trải nghiệm thực tiễn chính trị cách mạng

Hồ Chí Minh đã đến nhiều vùng khác nhau trên thế giới và lao động như người công nhân thực thụ để nghiên cứu đời sống của nhân dân, cách tổ chức, quản lý xã hội và chế độ chính trị hiện thời. Hồ Chí Minh còn tham gia nhiều hoạt động chính trị - xã hội, có những trải nghiệm về mặt thực tiễn chính trị và trau dồi lý luận chính trị. Thực tiễn lãnh đạo phong trào cách mạng trong nước cũng giúp Người từng bước hoàn thiện tư tưởng chính trị, điển hình là tư tưởng về nhà nước.

2.2. Lý luận về Nhà nước Việt Nam Dân chủ cộng hoà

2.2.1. *Quan điểm về Nhà nước dân chủ cộng hoà*

Thế chế cộng hoà xuất hiện khá sớm. Tuy mang những hình thái và cách thức khác nhau, nhưng các mô hình cộng hoà trên thế giới đều thống nhất ở hai đặc điểm, thể hiện bản chất của chế độ cộng hoà. Đó là, quyền lực của nhà nước không thuộc về một cá nhân hay người cai trị duy nhất; các cá nhân và thiết chế chính trị được nhân dân uỷ quyền, thực thi quyền lực dựa trên hệ thống luật pháp được xã hội thừa nhận.

2.2.2. *Đặc trưng của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà*

Thứ nhất, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là kết quả của cuộc cách mạng giải phóng, giành độc lập dân tộc.

Thứ hai, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là nhà nước hợp hiến, hợp pháp

Thứ ba, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà mang đậm tính chất dân chủ nhân dân

Thứ tư, Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà do Đảng Cộng sản lãnh đạo

2.2.3. *Vai trò của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà*

Hồ Chí Minh là lãnh tụ chính trị, tư tưởng chính trị của Người tác động và ghi dấu ấn trong thực tiễn chính trị Việt Nam. Vai trò của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa thể hiện rõ ở việc xác lập mục tiêu chính trị cho nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa; định hình đường lối chính trị cho nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa; xác định và quy tụ lực lượng chính trị cho nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa; lựa chọn mô hình và thành lập chính quyền cho nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

Tiểu kết chương 2

Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh là hệ thống tri thức lý luận, ra đời, phát triển bắt nguồn từ những cơ sở thực tiễn, cơ sở lý luận và nhân tố chủ quan. Hiện thực chính trị làm nảy sinh và nuôi dưỡng tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh. Tinh hoa văn hoá truyền thống dân tộc kết hợp với tinh hoa văn hoá nhân loại, nhất là chủ nghĩa Mác – Lênin là tiền đề tất yếu của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh. Những phẩm chất con người Hồ Chí Minh tạo ra những dấu ấn đặc sắc, tác động mạnh mẽ đến việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Chương 3. Nội dung tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

3.1. Hồ Chí Minh xác định mục tiêu chính trị cho Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

3.1.1. Hồ Chí Minh xác định Giải phóng dân tộc - Độc lập dân tộc là mục tiêu chính trị trên hết và trước hết của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

Với Hồ Chí Minh, độc lập là điều kiện cơ bản nhất, để một dân tộc có thể tồn tại và phát triển. Và mục tiêu độc lập dân tộc được Hồ

Chí Minh đưa ra trên cơ sở của 3 yếu tố. Thứ nhất, độc lập dân tộc không phải là mục tiêu chính trị riêng có của Hồ Chí Minh, đây là khát vọng chung của toàn thể dân tộc Việt Nam; thứ hai từ sự thật lịch sử; Thứ ba, độc lập dân tộc là chân lý, quyền thiêng liêng, bất khả xâm phạm của tất cả các dân tộc.

3.1.2. Hồ Chí Minh xác định Giải phóng con người - Tự do, hạnh phúc của nhân dân là mục tiêu chính trị bền vững, lâu dài của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

Tư tưởng cốt lõi của Hồ Chí Minh là độc lập dân tộc, mục đích tối thượng của Hồ Chí Minh là giải phóng dân tộc. Bên cạnh đó, giải phóng dân tộc để giải phóng nhân dân, đưa lại hạnh phúc cho nhân dân. Trước hết, Giải phóng con người khỏi thân phận người dân mất nước. Thứ hai, giải phóng con người khỏi áp bức giai cấp.

Đối với Hồ Chí Minh, Người đặt ra mục tiêu giải phóng con người trong tính chỉnh thể, toàn diện, không thể chia cắt; giữa thực hiện tự do của cá nhân với tự do của toàn dân tộc.

3.2. Hồ Chí Minh định hình đường lối chính trị cho nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

3.2.1. Lựa chọn con đường cách mạng vô sản để thiết lập Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

Theo Hồ Chí Minh, có 3 loại cách mạng của dân chúng trên thế giới, là tư bản cách mệnh, dân tộc cách mệnh và giai cấp cách mệnh. Chủ trương của Đảng và Hồ Chí Minh là “Đánh đổ đế quốc chủ nghĩa Pháp và bọn phong kiến, làm cho nước Nam được hoàn toàn độc lập”.

Hồ Chí Minh lựa chọn con đường cách mạng vô sản dựa trên sự khảo cứu của các con đường cách mạng trong và ngoài nước: rút kinh nghiệm từ con đường cứu nước của các vị yêu nước tiền bối; nhận

thức rõ tính chất chưa đến nơi của các cuộc cách mạng tư sản; sự thành công của cách mạng Tháng Mười Nga.

3.2.2. Định hướng phát triển độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội cho Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

Hồ Chí Minh đã vạch rõ lộ trình chung của cách mạng vô sản ở Việt Nam là “chủ trương làm tư sản dân quyền cách mạng và thổ địa cách mạng để đi tới xã hội cộng sản”. Cách mạng Việt Nam trước hết phải là cách mạng giải phóng dân tộc. Cuộc cách mạng ấy bao hàm cả tính chất giải phóng dân tộc và giải phóng con người.

Có 3 kiểu quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội. Với Việt Nam, đó là hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân tiến lên chủ nghĩa xã hội không qua giai đoạn phát triển tư bản chủ nghĩa.

Lựa chọn con đường cách mạng vô sản, Hồ Chí Minh đã lựa chọn chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản làm định hướng phát triển cho cách mạng Việt Nam.

3.3. Hồ Chí Minh xác định chủ thể quyền lực chính trị của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

3.3.1. Lực lượng cách mạng hình thành nhà nước

Hồ Chí Minh xác định lực lượng cách mạng theo ba cấp độ: Thứ nhất, lực lượng tiến hành cách mạng là toàn thể nhân dân Việt Nam; Thứ hai, liên minh công – nông là nòng cốt của cách mạng, là gốc cách mạng; Thứ ba, công nhân là giai cấp lãnh đạo cách mạng

Tư tưởng về lực lượng cách mạng là chủ thể quyền lực Nhà nước có sự vận động và phát triển. Từ chủ thể là công, nông, binh trong mô hình Xôviết đến chính phủ nhân dân vào năm 1941. Lực lượng cách mạng trong cuộc đấu tranh cách mạng giải phóng dân tộc sẽ chính là chủ thể quyền lực nhà nước sau ngày độc lập.

3.3.2. Xác định Nhân dân là chủ thể quyền lực nhà nước

Phạm trù “nhân dân” với tư cách là chủ thể quyền lực trong tư tưởng Hồ Chí Minh gồm toàn thể nhân dân trong nước, rộng hơn so với chính thể cộng hoà tư bản ở Pháp, Mỹ và cộng hoà Xô viết ở Liên Xô. “Nhân dân” trong nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà theo tư tưởng chính trị của Hồ Chí Minh, ngoài công nhân, nông dân và binh sĩ, còn có các giai cấp khác.

Tiêu chí để xác định “nhân dân” Việt Nam chính là “lòng yêu nước”. Tiêu chí này vừa xác định được lực lượng cách mạng, vừa xác định được chủ thể quyền lực nhà nước, vừa giúp Việt Nam huy động cao nhất sức mạnh của dân tộc trong cuộc đấu tranh giành độc lập.

3.4. Hồ Chí Minh lựa chọn mô hình nhà nước và thành lập chính quyền hợp hiến, hợp pháp

3.4.1. Hồ Chí Minh lựa chọn mô hình nhà nước dân chủ cộng hoà

Cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX, trên thế giới tồn tại nhiều mô hình chính thể, trong đó nổi bật là mô hình chính thể cộng hoà được xây dựng ở nhiều nước tư bản, và mô hình chính thể kiểu Xô Viết được xây dựng ở Liên Xô.

Lịch sử nhà nước Việt Nam đã trải qua các hình thức chính thể khác nhau phù hợp với điều kiện đặc thù của xã hội. Tư tưởng Hồ Chí Minh và quan điểm của Đảng có sự vận động theo theo gian, từ mô hình nhà nước công – nông sang mô hình nhà nước dân chủ cộng hoà.

3.4.2. Hồ Chí Minh tổ chức bộ máy nhà nước lâm thời, lãnh đạo nhân dân giành chính quyền

Hồ Chí Minh đã chuẩn bị các điều kiện, thiết lập các thể chế để chuẩn bị, tạo tiền đề cho sự ra đời của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

Thứ nhất, Mặt trận Việt Minh

Thứ hai, thành lập các thiết chế tiền Chính phủ: uỷ ban nhân dân cách mạng, uỷ ban dân tộc giải phóng

Thứ ba, Khu giải phóng

Thứ tư, Đại hội Quốc dân

Thứ năm, thành lập Uỷ ban dân tộc giải phóng, và cải tổ Uỷ ban thành Chính phủ lâm thời

3.4.3. Hồ Chí Minh thiết lập nhà nước hợp hiến, hợp pháp

Một là, Hồ Chí Minh soạn thảo và đọc Tuyên ngôn độc lập

Hai là, Hồ Chí Minh chỉ đạo tiến hành Tổng tuyển cử trên phạm vi cả nước, thành lập Quốc hội, Chính phủ và chính quyền địa phương

Ba là, Hồ Chí Minh chỉ đạo soạn thảo và ban hành Hiến pháp 1946

Tiểu kết chương 3

Sự ra đời của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà chính là sự hiện thực hoá tư tưởng chính trị của Hồ Chí Minh từ khi Người ra đi tìm đường cứu nước đến năm 1945. Những nội dung cơ bản của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà thể hiện sâu sắc ở những vấn đề về mục tiêu chính trị, đường lối chính trị, chủ thể quyền lực chính trị và lựa chọn mô hình, thành lập chính quyền nhà nước.

Chương 4. Giá trị tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà và liên hệ vào xây dựng nước Cộng hòa Xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay

4.1. Giá trị tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

4.1.1. Giá trị lý luận

4.1.1.1. Bổ sung và phát triển tư tưởng chính trị Mác - Lênin

Hồ Chí Minh phát triển, bổ sung và làm phong phú thêm quan điểm về vấn đề dân tộc, về cách mạng giải phóng dân tộc, về Đảng Cộng sản Việt Nam

4.1.1.2. Góp phần làm phong phú tư tưởng chính trị thế giới

Thứ nhất, Hồ Chí Minh đã bổ sung và phát triển lý luận về quyền dân tộc và quyền con người

Thứ hai, cụ thể hoá khái niệm “nhà nước của dân, do dân, vì dân” trong lịch sử văn minh nhân loại

4.1.1.3. Làm phong phú mô hình nhà nước trên thế giới

Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là nhà nước dân chủ nhân dân đầu tiên ở khu vực Đông Nam Á, có nét đặc biệt so với mô hình nhà nước dân chủ trên thế giới cùng thời và được đánh giá là “một chính thể cộng hoà đặc biệt, đặt nền móng cho sự hình thành ra một loại hình của chính thể lưỡng tính cộng hoà hiện đại”.

4.1.1.4. Góp phần xác lập đường lối chính trị và con đường phát triển cho Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà

Hồ Chí Minh đã khái quát mục tiêu và vạch rõ lộ trình chung của con đường cách mạng vô sản ở Việt Nam là “chủ trương làm tư sản dân quyền cách mạng và thổ địa cách mạng để đi tới xã hội cộng sản”. Cách mạng Việt Nam trước hết phải là cách mạng giải phóng dân tộc. nhưng bao hàm cả tính chất giải phóng dân tộc và giải phóng con người.

4.1.2. Giá trị thực tiễn

4.1.2.1. Góp phần quyết định sự hình thành Nhà nước Việt Nam Dân chủ cộng hoà

Thắng lợi của Cách mạng tháng Tám, sự hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà vừa là thắng lợi giải phóng dân tộc, vừa là thắng lợi khi lật đổ chế độ quân chủ, giành chính quyền về tay

nhân dân, dựng lên chế độ dân chủ cộng hòa, đưa nhân dân lao động từ nô lệ lên làm chủ đất nước, làm chủ xã hội.

4.1.2.2. Góp phần cổ vũ thực tiễn đấu tranh giành độc lập dân tộc và hình thành các quốc gia dân tộc trên thế giới

Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời làm sống lại giá trị và khát vọng về độc lập, tự do của các dân tộc bị áp bức, qua đó, thúc đẩy ý chí và quyết tâm của họ trong đấu tranh giành, giữ và thực thi quyền độc lập, tự do của dân tộc, nhất là các dân tộc thuộc địa ở châu Á, châu Phi và Mỹ Latinh.

4.1.2.3. Trực tiếp xác lập hệ thống chính trị Việt Nam hiện đại

Hồ Chí Minh là Người đã trực tiếp chủ trì hoặc chỉ đạo thành lập các tổ chức, bộ phận cấu thành nên hệ thống chính trị Việt Nam hiện nay. Bên cạnh đó, Hồ Chí Minh còn xác định nguyên tắc vận hành cơ bản của hệ thống chính trị Việt Nam.

4.1.2.4. Xây dựng hiến pháp dân chủ và thực hiện quyền làm chủ của nhân dân

Chủ quyền nhân dân được quy định trong Hiến pháp năm 1946. Hiến pháp quy định rõ ràng về nghĩa vụ và quyền lợi của công dân. Cách thức tổ chức và hoạt động của bộ máy nhà nước thể hiện nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa là nhà nước của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân. Nền tảng chế độ dân chủ nhân dân là Quốc hội. Bộ máy nhà nước là cơ quan quyền lực công và cán bộ nhà nước là dày tớ của nhân dân.

4.2. Liên hệ với việc xây dựng Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay

4.2.1. Kiên định mục tiêu và đường lối chính trị độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội

Đảng Cộng sản Việt Nam luôn khẳng định “phải kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội trên nền tảng chủ nghĩa Mác

– Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh”.Việc xây dựng chủ nghĩa xã hội phải xuất phát từ điều kiện thực tiễn của đất nước, tiếp thu có chọn lọc những thành quả của toàn nhân loại. Trong đó, vấn đề độc lập dân tộc, lợi ích dân tộc vẫn phải được đặt lên hàng đầu, cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc của nhân dân là mục tiêu căn bản.

4.2.2. Phát huy dân chủ xã hội chủ nghĩa, bảo đảm quyền làm chủ của Nhân dân

Một là, nâng cao năng lực, trình độ dân chủ của các chủ thể.

Hai là, hoàn thiện cơ chế, thể chế và bảo đảm những điều kiện cần thiết để nhân dân thực sự làm chủ;

Ba là, gắn dân chủ với kỷ cương, pháp luật.

4.2.3. Xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa

Một là, Hoàn thiện hệ thống pháp luật theo hướng dân chủ, công bằng, hiện đại, đầy đủ, kịp thời, đồng bộ, thống nhất, khả thi;

Hai là, Hoàn thiện cơ chế thực hiện pháp luật nghiêm minh, hiệu quả, bảo đảm nguyên tắc “thượng tôn” Hiến pháp và pháp luật;

Ba là, Hoàn thiện cơ chế kiểm soát quyền lực nhà nước;

Bốn là, Phát triển nguồn nhân lực pháp luật đủ về số lượng, đảm bảo về chất lượng, đủ đức và tài;

Năm là, Nâng cao chất lượng công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật và về nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, tạo sự đồng thuận, thống nhất trong nhận thức và hành động.

4.2.4. Đổi mới tổ chức và hoạt động của hệ thống chính trị

Thứ nhất, đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy theo hướng tinh gọn, ít tầng cấp, ít đầu mối, không trùng lặp, không chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ.

Thứ hai, đảm bảo cơ chế vận hành thống nhất, thống suốt giữa các cơ quan, tổ chức trong hệ thống chính trị.

Thứ ba, bảo đảm thu hút, mở rộng sự tham gia và vai trò giám sát của người dân; tăng cường, củng cố mối quan hệ mật thiết với nhân dân, phát huy quyền làm chủ thực sự của nhân dân.

Tiểu kết chương 4

Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là sự tổng hoà biện chứng mối quan hệ dân tộc và giai cấp, quốc gia và quốc tế, độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Tư tưởng đó có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc trường tồn đối với dân tộc Việt Nam và các dân tộc trên thế giới.

Tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà định hướng và là kim chỉ nam cho hành động của Đảng và nhân dân Việt Nam trong thời đại mới. Trong sự nghiệp xây dựng và phát triển nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam hiện nay, tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh để lại những bài học kinh nghiệm quý báu.

KẾT LUẬN

Chính trị là lĩnh vực hoạt động đặc biệt của con người. Tư tưởng chính trị ra đời do nhu cầu tất yếu của con người, loài người trong thực tiễn lịch sử. Nền chính trị Việt Nam hiện đại gắn trực tiếp với tên tuổi và sự nghiệp cách mạng của Hồ Chí Minh – Người anh hùng giải phóng dân tộc. Sinh ra trong hoàn cảnh “nước mất, nhà tan”, chứng kiến cuộc sống lầm than, cơ cực của nhân dân dưới ách thống trị của thực dân Pháp, Hồ Chí Minh đã quyết tâm ra đi tìm đường cứu nước. Mặc dù vô cùng khó khăn, gian khổ nhưng những trải nghiệm và hoạt động thực tiễn đã giúp Hồ Chí Minh tích lũy kinh nghiệm chính trị, từng bước hình thành, phát triển tư tưởng chính trị của Người. Trên cơ sở những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc,

quê hương, gia đình, tiếp biến những tinh hoa văn hoá chính trị nhân loại, Hồ Chí Minh đã mở rộng, phát triển và vận dụng sáng tạo tinh hoa văn hoá chính trị mácxít vào thực tiễn cách mạng Việt Nam. Người đúc kết, khái quát thành tri thức lý luận, bao gồm hệ thống các khái niệm, phạm trù, nguyên lý, quy luật của chính trị. Điều đó đã tạo nên nội dung phong phú, đặc điểm quan trọng và nét đặc sắc, riêng biệt của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh.

Sự ra đời của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà là thành quả trực tiếp của Cách mạng tháng Tám năm 1945, đồng thời là kết quả của quá trình phát triển tư duy lý luận chính trị của Đảng Cộng sản Việt Nam, là sự kết hợp giữa chủ trương, đường lối giải phóng dân tộc của Đảng Cộng sản Việt Nam với sự lớn mạnh của phong trào cách mạng, khát vọng độc lập, tự do, dân chủ của nhân dân, yêu cầu khách quan cấp bách của thực tiễn cách mạng. Sự ra đời của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà chính là hiện thực hoá tư tưởng mang tầm cao trí tuệ và tính nhân loại của lãnh tụ Hồ Chí Minh. Những nội dung cơ bản thể hiện vai trò của tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà thể hiện sâu sắc ở những vấn đề sau:

Thứ nhất, Hồ Chí Minh đã nhận thức và chuyển hoá mục tiêu chính trị độc lập dân tộc là trên hết và trước hết, giải phóng dân tộc với giải phóng con người, mang lại cuộc sống hạnh phúc, ấm no cho nhân dân trong quá trình hình thành và sau này là phát triển của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

Thứ hai, để thực hiện cách mạng giải phóng dân tộc, hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, Hồ Chí Minh đã chỉ xác lập đường lối chính trị của dân tộc đi theo con đường cách mạng vô sản, và định hướng con đường phát triển “độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội” cho nhà nước Việt Nam hiện đại.

Thứ ba, đề cao vai trò của nhân dân, Hồ Chí Minh đã khẳng định nhân dân là lực lượng cách mạng và là chủ thể quyền lực của nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

Thứ tư, trải qua những khảo nghiệm về các mô hình nhà nước trên thế giới, cùng thực tiễn cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh đã lựa chọn mô hình dân chủ cộng hoà cho nhà nước Việt Nam hiện đại. Người cũng đã từng bước thành lập các thiết chế chính trị lâm thời, chuẩn bị và chỉ đạo thành lập nhà nước Việt Nam hợp hiến, hợp pháp theo đúng thông lệ quốc tế.

Với những nội dung cơ bản nêu trên, tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh trở thành nền tảng tinh thần và tư tưởng định hướng cho hoạt động của nền chính trị Việt Nam hiện đại. Người đã kiến lập một nhà nước dân chủ của “dân chúng số nhiều”, nhà nước của toàn thể dân tộc; đồng thời, góp phần phát triển lý luận về nhà nước kiểu mới phù hợp đặc điểm phương Đông do giai cấp vô sản lãnh đạo. Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà trở thành nhân tố trung tâm tập hợp và quy tụ nguồn lực sức mạnh của toàn dân tộc, là “lợi khí” để Đảng và nhân dân Việt Nam giành những thắng lợi vẻ vang trên những chặng đường lịch sử đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất, phát triển đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa.

Với tư cách là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam hành động, tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh đã góp phần cung cấp cơ sở lý luận cho sự nghiệp xây dựng và phát triển nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, đồng thời nghiên cứu một số vấn đề lớn trong chính trị Việt Nam và quốc tế đương đại.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1. Nguyễn Thị Kim Hoa (2022), “Một số nội dung cơ bản trong tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh”, *Tạp chí Thanh niên nghiên cứu khoa học* (19), tr.78-81.
2. Nguyễn Thị Kim Hoa (2022), “Một số nhận thức về thể chế chính trị cộng hoà ở Việt Nam đầu thế kỷ XX”, *Tạp chí Thanh niên nghiên cứu khoa học* (29), tr.14-16.
3. Nguyễn Thị Kim Hoa (2024), Chapter 21 “Unique features of the state model of The Democratic Republic of Vietnam”, *International conference proceedings “New studies and findings in Vietnamese politics and international politics”*, University of Education Publisher, ISBN 978-604-54-4977-6, pp.191-197.
4. Nguyễn Thị Kim Hoa (2024), “Power subject of the state of The Democratic Republic of Vietnam”, *Second International Conference on the issues of social sciences and humanities*, NXB Đại học Quốc gia, ISBN 978-604-43-1656-7, pp.271-280.
5. Nguyễn Thị Kim Hoa (2025), “Ho Chi Minh – Founder of the modern political system of Vietnam”, *The third International Conference on the Issues of Social sciences and Humanities*, NXB Đại học Quốc gia, ISBN 978-604-43-4873-5, pp.308-320.
6. Nguyễn Thị Kim Hoa (2025), “Giá trị tư tưởng chính trị Hồ Chí Minh với việc hình thành nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà”, *Tạp chí Thanh niên nghiên cứu khoa học* (79), tr.9-11.
7. Nguyễn Thị Kim Hoa (2026), “Đặc trưng của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà”, *Tạp chí Thanh niên nghiên cứu khoa học* (101), tr.97-99.